



**Program wychowawczo-profilaktyczny**

**Zespół Szkolno-Przedszkolny w Żernicy**

## **Spis treści:**

- I. Wprowadzenie
- II. Podstawy prawne
- III. Cele wychowania i profilaktyki
- IV. Uczestnicy działań profilaktycznych
- V. Diagnoza
- VI. Klasowe plany działań wychowawczo-profilaktycznych
- VII. Ewaluacja programu
- VIII. Procedury szkolne:
  - VIII.1 Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością oraz w przypadku zagrożenia zdrowia lub/i życia uczniów na terenie szkoły
  - VIII.2 Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego
  - VIII.3 Procedury reagowania w przypadku kryzysu związanego z zagrożeniem życia (próba samobójcza ucznia)
  - VIII.4 Procedury reagowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy wobec ucznia szkoły.

Program wychowawczo-profilaktyczny Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy został przedstawiony na zebraniu Rady Pedagogicznej Zespołu w dniu 30.08.2024 roku (uchwała opiniująca nr uchwała nr 29/2023/2024) oraz Radzie Rodziców Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy w dniu 25.09.2024 roku (zatwierdzony w tym dniu uchwałą Rady Rodziców nr 1/2024/2025).

## I. WPROWADZENIE

Szkolny „Program wychowawczo-profilaktyczny” jest dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb naszego środowiska lokalnego i obejmuje wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym.

Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży.

Profilaktyka winna wspomagać proces wychowania, a wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Zadaniem szkolnej profilaktyki jest chronienie dzieci i młodzieży przed zagrożeniami poprzez działania wychowawczo-profilaktyczne, a także reagowanie w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób podejmowania ryzykownych zachowań. Główną odpowiedzialność za proces wychowania dzieci ponoszą ich rodzice. Szkoła wspiera ich w tym zakresie, dążąc do tego, aby uczniowie:

- znajdowali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym);
- rozwijali w sobie dociekliwość poznawczą, ukierunkowaną na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie;
- mieli świadomość życiowej użyteczności zarówno poszczególnych przedmiotów nauczania, jak i całej edukacji na danym etapie;
- poszukiwali, odkrywali i dążyli na drodze rzetelnej pracy do osiągnięcia celów życiowych i wartości ważnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie;
- uczyli się dialogu i współdziałania z innymi dla dobra wspólnego – jako podstawy życia społecznego;
- stopniowo przygotowywali się do odpowiedzialnego pełnienia przyszłych ról w rodzinie, społeczności lokalnej i państwie;
- rozpoznawali i szanowali wartości moralne zarówno w wymiarze osobistym, jak i społecznym. Przy opracowaniu szkolnego „Programu wychowawczo-profilaktycznego” uwzględniono:
  - obowiązujące akty prawne;
  - dotychczasowe doświadczenia szkoły;
  - zebrane od rodziców, uczniów i nauczycieli propozycje dotyczące głównych problemów wychowawczych i profilaktycznych w szkole i środowisku;
  - przeprowadzoną diagnozę sytuacji wychowawczej, zagrożeń uzależnieniami w szkole i środowisku;
  - przewidywane zmiany w szkole i środowisku, mogące mieć wpływ na proces wychowania.

Program przeznaczony jest do realizacji przez wychowawców klas we współpracy z nauczycielami wszystkich przedmiotów, pedagogiem, psychologiem, pielęgniarką szkolną i pozostałymi pracownikami szkoły, w zależności od stanu zasobów, potrzeb klasy oraz przy współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym.

## **II. PODSTAWY PRAWNE**

Podstawą „Programu wychowawczo-profilaktycznego” Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy są następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r., poz. 356 z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2019 poz. 639 z późn.)
5. Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526)
6. Europejska Konwencja Praw Człowieka
7. Statut szkoły
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. 2022 poz. 1700)
9. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 poz.1119 z późn. zm.)
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020 poz. 2050 z późn. zm.)
11. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2021 poz. 276)

### **III. CELE WYCHOWANIA I PROFILAKTYKI**

- 1.** Kształtowanie poczucia tożsamości narodowej, przynależności do społeczności szkolnej, lokalnej i regionalnej, świadomości swoich praw i obowiązków. Zaznajamianie z zagrożeniami bezpieczeństwa i zdrowia oraz uczenie prawidłowej reakcji na te zagrożenia.
- 2.** Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania, efektywnej współpracy komunikowania się z rówieśnikami i dorosłymi. Wdrażanie do życia w społeczności szkolnej i w grupie rówieśniczej. Kształtowanie postaw, respektowanie norm społecznych i wychowanie do wartości.
- 3.** Wspieranie rozwoju intelektualnego, przygotowanie do odbioru dóbr kultury i sztuki, upowszechnianie czytelnictwa, szanowanie dorobku narodowego przy jednoczesnym otwarciu się na wartości europejskie. Zapobieganie zachowaniom agresywnym.
- 4.** Kształtowanie właściwych nawyków higienicznych i zdrowotnych, umiejętności dokonywania wyboru zachowań chroniących zdrowie własne i innych ludzi, propagowanie ekologicznego stylu życia. Motywowanie do zdrowego stylu życia.
- 5.** Wspomaganie, w miarę posiadanych zasobów, wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia, z uwzględnieniem jego indywidualnej sytuacji. Zapewnienie mu bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego. Wspieranie ucznia w procesie nabywania wiedzy, sprawności, postaw i nawyków, które zapewniają mu przygotowanie do racjonalnego i godnego życia oraz kontynuacji nauki na dalszym etapie.
- 6.** Zapobieganie i zmniejszanie szkód występujących w życiu młodych ludzi w związku z sięganiem przez nich po substancje uzależniające: ochrona młodego człowieka przed zagrożeniami, reagowanie na próby podejmowania zachowań ryzykownych przez odwołanie się do specjalistycznej pomocy, dostarczenie wiedzy o zagrożeniach współczesnego świata.
- 7.** Ograniczenie i eliminowanie zachowań problemowych występujących wśród młodzieży jak: wagary, agresja i przemoc, wyludzanie, wykroczenia przeciw prawu, przedwczesna inicjacja seksualna, pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych, rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną, m. in. wolontariat, zapobieganie wszelkiej dyskryminacji, popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Działalność profilaktyczna w szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej:

- 1) *profilaktyka uniwersalna* - wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań

ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,

2) *profilaktyka selektywna* - wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na ryzyko zachowań ryzykownych,

3) *profilaktyka wskazująca* - wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

#### **Działania te obejmują w szczególności:**

1) realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców/opiekunów prawnych programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych oraz realizowanych celów profilaktycznych, rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji, o którym mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii,

2) przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej,

3) kształtowanie i wzmacnianie norm przeciwnych używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów, a także norm przeciwnych podejmowaniu innych zachowań ryzykownych,

4) doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów i wychowanków zachowań ryzykownych.

#### **IV. UCZESTNICY SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO**

Współodpowiedzialni za wszechstronny rozwój osobowości ucznia są wszyscy uczestnicy programu:

##### **Rodzice:**

- mają prawo do wychowania zgodnie z własnymi przekonaniami religijnymi i moralnymi, jeśli nie są one w sprzeczności z prawami dziecka;
- znają i akceptują „Program wychowawczo-profilaktyczny” proponowany przez szkołę;
- wspierają dziecko we wszystkich jego poczynaniach i zapewniają mu poczucie bezpieczeństwa;
- wspierają wychowawców i nauczycieli w podejmowanych przez nich działaniach, służą wiedzą, doświadczeniem i pomocą;
- aktywnie uczestniczą w życiu szkoły;

- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez dzieci.

### **Wychowawcy klas:**

- dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie;
- wspierają rozwój uczniów i usamodzielnianie się;
- prowadzą dokumentację nauczania;
- opracowują i realizują klasowy program wychowawczo-profilaktyczny;
- koordynują pracę wychowawczo-profilaktyczną w zespole klasowym;
- dokonują rozpoznania sytuacji rodzinnej i osobistej ucznia;
- podejmują działania w przypadkach przemocy wobec niego, zaniedbań opiekuńczych, ujawnionych nałogów;
- wnioskuje o objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- wspólnie z pedagogiem i psychologiem zabiegają o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów;
- informują rodziców o proponowanych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej; integrują i kierują zespołem klasowym;
- wykorzystują potencjał grupy do wspierania jej członków, oceniają zachowania uczniów;
- wdrażają do samooceny postępów w zachowaniu, nadzorują realizację obowiązku szkolnego;
- promują osiągnięcia klasy i pojedynczych uczniów;
- inspirują pracę zespołową w klasie, przydzielają zespołom zadania na rzecz klasy, szkoły i środowiska oraz wspólnie oceniają stopień ich realizacji;
- współdziałają z nauczycielami uczącymi w klasie;
- współpracują z rodzicami – włączają rodziców w sprawy programowe i organizacyjne klasy;
- współpracują z dyrekcją szkoły, pedagogiem, psychologiem i pielęgniarką;
- współdziałają z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka, policją, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądami rodzinnymi.

### **Nauczyciele:**

- oddziałują wychowawczo na uczniów niezależnie od przypisanych im funkcji dydaktycznych;
- odpowiadają za życie, zdrowie i bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w szkole, podczas wyjazdów i wyjazdów szkolnych;

- udzielają pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych w oparciu o rozpoznane potrzeby uczniów, informują o potrzebach związanych z problemami w nauce oraz o przejawianych zdolnościach;
- wspierają swoją postawą i działaniami pedagogicznymi rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania;
- inspirują uczniów do twórczych poszukiwań, aktywności i samodzielności;
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu;
- reagują na przejawy nietolerancji, dyskryminacji i innych negatywnych zachowań;
- dążą w swojej pracy do integracji zespołu klasowego, angażując w życie klasy wszystkich uczniów;
- dostosowują wymagania edukacyjne do specyficznych potrzeb ucznia;
- współtworzą atmosferę życzliwości i zrozumienia, budzą szacunek swoją wiedzą, kompetencją i postawą;
- proponują uczniom pozytywne formy wypoczynku dostępne w szkole i poza nią; - realizują w toku pracy wychowawczej treści i cele „Programu wychowawczo-profilaktycznego” szkoły.

#### **Uczniowie:**

- współtworzą społeczność szkolną i wykorzystują swe prawo do samorządności;
- współorganizują imprezy i akcje szkolne;
- znają i przestrzegają norm zachowania obowiązujących członków społeczności szkolnej;
- akceptują innych uczniów i szanują ich prawa, wykorzystują metody mediacyjne w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych;
- kierują swym rozwojem i stają się być coraz bardziej samodzielni;
- prowadzą zdrowy tryb życia i dbają o swoje środowisko;
- mają szacunek do kultury, języka i tradycji narodowej;
- poprzez swoich przedstawicieli uczestniczą w opiniowaniu dokumentów szkolnych:

#### **Pedagog i psycholog szkolny:**

- prowadzą diagnozę indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola i szkoły;



- diagnozują sytuację wychowawczą w przedszkolu i szkole w celu rozwiązywania problemów wychowawczych stanowiących barierę i ograniczających aktywne i pełne uczestnictwo ucznia w życiu przedszkola i szkoły;
- udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- podejmują działania z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- minimalizują skutki zaburzeń rozwojowych, zapobiegają zaburzeniom zachowania oraz inicjują różne formy pomocy w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym uczniów;
- inicjują i prowadzą działania mediacyjne i interwencyjne w sytuacjach kryzysowych;
- udzielają pomocy rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów;
- wspierają nauczycieli, wychowawców i innych specjalistów w podejmowanych przez nich działaniach wychowawczych i profilaktycznych.

## **V. DIAGNOZA**

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych oraz innych problemów występujących w środowisku szkolnym, z uwzględnieniem:

- obserwacji uczniów na zajęciach dydaktycznych, podczas wycieczek, w czasie przerw;
- dokumentacji pedagoga i psychologa szkolnego - analiza problemów szkolnych, działań interwencyjnych;
- dokumentacji wychowawców, wpisów do dzienników szkolnych dotyczących kontaktów z rodzicami;
- wyników klasyfikacji rocznej w roku 2023/24, w tym ocen zachowania,
- frekwencji za rok szkolny 2023/24,
- wniosków do dalszej pracy wychowawczej formułowanych przez nauczycieli na konferencji podsumowującej rok szkolny 2023/24.

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że problemami wychowawczymi w szkole, które zaliczamy do czynników ryzyka, są:

1. Niewystarczająca motywacja do nauki, niska samoocena niektórych uczniów.

2. Zbyt długi czas spędzany przed ekranem.
3. Różne odmiany zachowań agresywnych i przemocy (cyberprzemoc).
4. Niedostateczna świadomość dotycząca zdrowego stylu życia.

Najczęściej występujące negatywne zachowania w szkole:

1. Posługiwanie się niewłaściwym językiem (w stosunku do rówieśników i osób dorosłych)
2. Agresywne zachowania wobec innych – krytyka, wyśmiewanie, szydzenie z osób różniących się jakąś cechą.
3. Niewłaściwe korzystanie z telefonów komórkowych.
4. Eksperymentowanie z używkami – e-papierosy.

Rekomendacje do dalszej pracy w roku szkolnym 2024/2025:

1. Wychowawcy klas przeprowadzą na zajęciach gzw zajęcia profilaktyczne uświadamiające uczniom zagrożenia związane z nadmiernym czasem spędzonym przed ekranem oraz szkodliwymi treściami, z jakimi mogą spotkać się w sieci (w tym treściami gier komputerowych).
2. Należy wzmocnić pedagogizację na temat bezpieczeństwa korzystania z sieci oraz czasu spędzanego przed ekranem.
3. Należy zwracać uwagę uczniom na respektowanie zasad szkolnych (w tym w zakresie używania telefonów w szkole).
4. Nadal badać temat obszarów dyskryminacji w szkole oraz odpowiednio do potrzeb poszerzyć zakres działań antydyskryminacyjnych oraz działań włączających, w tym uczniów cudzoziemskich oraz nowych w naszej szkole.
5. Należy wzmacniać poczucie własnej wartości uczniów, podkreślać pozytywne doświadczenia życiowe, pomagające młodym ludziom kształtować swoją pozytywną tożsamość.
6. Rozwijać u uczniów postawy patriotyczne oraz wzmacniać odpowiedzialność za region i ojczyznę.
7. W ramach pedagogizacji rodziców należy zaplanować pogadanki wzmacniające umiejętności wychowawcze rodziców.
8. Motywować uczniów do większej aktywności ruchowej.
9. Należy nadal oferować uczniom udział w programach profilaktycznych w obszarze szeroko pojętej profilaktyki uzależnień oraz wspierania zdrowia psychicznego.
10. Wzmacniać świadomość i zachowania proekologiczne.

## **VI. KLASOWE PLANY DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNYCH (Załącznik nr 1)**

## **VII. EWALUACJA**

Szkolny „Program wychowawczo-profilaktyczny” ZS-P w Żernicy jest poddawany okresowej ewaluacji. Jej celem jest zbadanie skuteczności podjętych działań. Do zadań zespołu odpowiadającego za przeprowadzenie ewaluacji należy:

- wybór obszaru do szczegółowej ewaluacji;
- szczegółowe zaplanowanie działań ewaluacyjnych, (identyfikacja populacji przeznaczonej do diagnozy, dobór narzędzi badawczych);
- zaplanowanie sposobu opracowania i interpretacji wyników ewaluacji;
- sformułowanie wniosków, które będą stanowiły podstawę do ewentualnego udoskonalenia programu.

## VIII. PROCEDURY SZKOLNE:

**VIII.1. Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością oraz w przypadku zagrożenia zdrowia lub/i życia uczniów na terenie szkoły** (na podstawie Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 13.01.2004 r.)

**1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciele podejmują następujące kroki:**

- Przekazują uzyskaną informację wychowawcy klasy.
- Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
- Wychowawca wzywa rodziców ucznia do szkoły i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców, zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.

**2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, powinien podjąć następujące kroki:**

- Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
- Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względu na bezpieczeństwo nie pozostawia go samego, stwarza warunki, w których nie będzie zagrożenia dla jego życia i zdrowia.
- Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udziela pomocy medycznej.
- Zawiadamia o fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców, których zobowiązuje do bezzwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice odmówią odebrania dziecka, o pozostawieniu ucznia w szkole, przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz – po ustaleniu stanu zdrowia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.

**3. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyki, powinien podjąć następujące kroki:**

- Zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile jest to możliwe

w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo należy znaleziona substancja.

- Powiadamia o zaistniałym przypadku dyrektora szkoły, wzywa policję.

- Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

#### **4. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki, powinien podjąć następujące kroki:**

- W obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor) ma prawo żądać, by uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (w odzieży), ewentualnie innych przedmiotów – pod kątem ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.

- O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.

- W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję

- Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel po odpowiednim zabezpieczeniu zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

#### **5. Postępowanie wobec ucznia - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:**

- Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.

- Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.

- Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.

- Powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy.

- Niezwłoczne zawiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.

- Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa.

#### **6. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:**

- Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnienie jej udzielenia przez wezwanie lekarza w przypadku, gdy ofiara doznała obrażeń.

- Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.

- Powiadomienie rodziców ucznia.
- Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, gdy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

**7. W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych itp. należy:**

- Zapewnić bezpieczeństwo osobom przebywającym na terenie szkoły.
- Uniemożliwić dostęp osób postronnych.
- Wezwać policję.

**VIII.2. Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego**

1. Rodzice mają obowiązek bez zbędnej zwłoki usprawiedliwić nieobecności dziecka. Po zakończeniu miesięcznego okresu rozliczania frekwencji uczniów wychowawca, który zauważy nieusprawiedliwioną absencję ucznia, przeprowadza z nim rozmowę wyjaśniającą zaistniałą sytuację. Sporządza krótką notatkę, informując rodziców przez dziennik elektroniczny o nieusprawiedliwionych nieobecnościach.
2. W przypadku braku poprawy wychowawca informuje pedagoga szkolnego o zaistniałym problemie, podejmując wspólnie z nim środki zaradcze w postaci:
  - Wezwania rodziców, nawiązania z nimi ścisłej współpracy w zakresie opuszczania zajęć przez ucznia.
  - Objęcia ucznia wagarującego opieką pedagoga.
  - Zgłoszenia sprawy dyrektorowi, jeżeli rodzice/opiekunowie nie nawiązują współpracy ze szkołą oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego. Dyrektor sprawdza przyczyny nieobecności ucznia przez rozmowę z rodzicami ucznia na terenie szkoły, w trakcie której informuje rodziców (opiekunów) o obowiązujących przepisach prawnych w zakresie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, w tym o środkach egzekucyjnych.
3. Wychowawca, dyrektor oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia. W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest gmina.
4. Dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą ucznia pisemnie informuje Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich o uchylaniu się ucznia od obowiązku szkolnego.

**VIII.3. Procedury reagowania w przypadku kryzysu związanego z zagrożeniem życia (próba samobójcza ucznia)**

Procedura reagowania w sytuacji kryzysu związanego z zagrożeniem życia na terenie szkoły jest wynikiem pracy zespołowej (SZZK). Niezbędnym działaniem jest, aby każdego dnia w trakcie realizacji zadań interwencyjnych, zespół spotkał się rano – przedstawił zaplanowane działania, a po zakończeniu dnia zdał raport z efektów działań zrealizowanych w danym dniu. Istotne jest, aby Dyrektor Szkoły – osoba zarządzająca sytuacją kryzysową na terenie szkoły – była informowana o przebiegu i efektach działań. Umożliwia to informowanie Urzędu Gminy, Kuratorium Oświaty, mediów i innych podmiotów mających uprawnienia do informacji. W skład **Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysem** wchodzi:

- dyrektor szkoły
- zastępca dyrektora szkoły
- psycholog szkolny
- pedagog szkolny

W zależności od skali i specyfiki zdarzenia związanego z zagrożeniem lub zaistniałym zdarzeniem uwzględnia się powołanie innych osób – np. wychowawca danej klasy, związany z danym problemem nauczyciel.

#### **Instytucje wspierających szkołę w sytuacji kryzysu:**

- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Knurowie (32 235 14 76);
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach Punkt Interwencji Kryzysowej (32 332 66 16).

#### **Etap organizowania działań i pomocy osobom poszkodowanym w wyniku zdarzenia – procedura reagowania w odpowiedzi na zdarzenie związane z zagrożeniem samobójstwem lub śmiercią ucznia.**

1. Zebranie Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
2. Określenie działań zespołu w sytuacji zdarzenia kryzysowego z udziałem przedstawiciela Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej – (PPP) lub Punktu Interwencji Kryzysowej.
3. Analiza sytuacji związanej z wydarzeniem krytycznym: ocena skali zdarzenia, ocena szkód, ocena zagrożeń, ocena potrzeb – ustalenie osób poszkodowanych i wytypowanie uczniów do objęcia indywidualną pomocą psychologiczną, określenie priorytetów, schematu działań i szczegółowego podziału zadań.
4. Działania interwencyjne o charakterze informacyjnym i prawnym.
  - Przekazanie informacji o zdarzeniu zespołowi klasowemu – Dyrektor Szkoły ze wsparciem psychologa/pedagoga szkolnego (po ustaleniu działań na zebraniu SZZK);
  - Zarządzanie informacją o zdarzeniu: informowanie Wydziału Edukacji UG, Kuratorium Oświaty, kontakt z mediami – Dyrektor/z-ca Dyrektora Szkoły;

- Działania prawne związane ze zdarzeniem – kontakt z Policją, Prokuraturą, Sądem itp. – dyrektor/z-ca dyrektora szkoły;
- Wsparcie ze strony Pracownika PPP lub PIK.

5. Objęcie pomocą osób poszkodowanych w wyniku zdarzenia:

- ucznia (w zależności od sytuacji na terenie szkoły i/lub poza nią);
- zespołu klasowego – wyłonienie uczniów wymagających indywidualnego wsparcia psychologicznego;
- rodziny ucznia;
- innych członków społeczności szkolnej w zależności od specyfiki zdarzenia.

Zadania dyrektora szkoły:

- powiadomienie policji, pogotowia ratunkowego, rodziców i innych;
- decyzja o ewentualnym przerwaniu pracy szkoły lub lekcji;
- decyzja o ewentualnym przeprowadzeniu ewakuacji pracowników i uczniów;
- zabezpieczenie dokumentów;
- kierowanie służb interwencyjnych do miejsca zdarzenia; utrzymywanie kontaktu z mediami.

Zadania wychowawcy klasy:

- powiadomienie uczniów w klasie i podjęcie w miarę potrzeby tematów dyskusji;
- niezwłoczne zidentyfikowanie uczniów potrzebujących porady, pomocy i zawiadomienie o tym pedagoga, psychologa;
- eskortowanie uczniów szczególnie pobudzonych, roztrzęsionych do miejsca udzielania pomocy;
- monitorowanie stanu uczniów w okresie późniejszym;
- angażowanie zespołu klasowego w konstruktywne formy aktywności (w zależności od rodzaju zdarzenia).

Zadania pedagoga/psychologa:

- koordynowanie działań związanych z pomocą psychologiczną, w tym zgłaszanie zapotrzebowania wsparcia w tym zakresie;
- stałe udzielanie informacji – informacja jest podstawową formą pomocy sytuacji krytycznej;
- kontaktowanie się z instytucjami i organizacjami w sprawie ewentualnego wsparcia dla uczniów;
- prowadzenie ewidencji uczniów, którym należy udzielić pomocy;
- informowanie rodziców/prawnych opiekunów o konieczności udzielania pomocy i zachęcanie do kontynuowania stosownych form pomocy poza szkołą;



- pomoc rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na zdarzenie kryzysowe;
- pomoc pracownikom szkoły w radzeniu sobie z własnymi reakcjami na zdarzenie kryzysowe.

#### Zadania pielęgniarstwa szkolnego:

- udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej;
- zgłaszanie potrzeb pomocy medycznej;
- przekazanie lekarzom niezbędnych informacji o sytuacji poszkodowanego.

#### **Etap podsumowania i ewaluacji działań.**

- Zebranie Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego celem podsumowania efektów działań, kosztów i dalszych potrzeb osób poszkodowanych.
- Zaplanowanie działań postinterwencyjnych – form pomocy osobom poszkodowanym w odpowiedzi na rozpoznane i zgłoszone potrzeby.
- Sporządzenie raportu końcowego.
- Zorganizowanie wsparcia dla osób zaangażowanych w organizowanie i realizację pomocy osobom poszkodowanym w wyniku zdarzenia – wsparcie dla członków SZKK.

#### **VIII.4. Procedury reagowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy wobec ucznia szkoły.**

1. Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Potwierdzić, że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktymizacji czy wzbudzić podejrzania sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do dyrekcji).
2. Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem kapusiem, obawa o własne bezpieczeństwo).
3. Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń, etc.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.

4. Identyfikacja sprawcy(ów) często jest możliwa dzięki zebranych materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą, analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niego cyberprzemoc.
5. Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. **Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK).**
6. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny przeprowadza z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy).
7. Cyberprzemoc podlega sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły (m. in. w statucie, regulaminie kar).
8. W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i zaopiekowana przez dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, że wie ono, iż szkoła podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu.
9. Należy pomóc ofierze (rodzicom ofiary) w zabezpieczeniu dowodów (to może być dla niej zadanie trudne zarówno ze względów technicznych, jak i emocjonalnych), zerwaniu kontaktu ze sprawcą, zadbaniu o podstawowe zasady bezpieczeństwa on-line (np. nieudostępnianie swoich danych kontaktowych, kształtowanie swojego wizerunku itp.).
10. Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zakończenia procedury. Warto monitorować sytuację, „czuwać” nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnionym incydencie cyberprzemocy.
11. W działania wobec ofiary należy także włączyć rodziców/opiekunów ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyraża zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom.
12. W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami, jeśli jest to wskazane, można zaproponować pomoc specjalisty (np. psycholog szkolny, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.
13. Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania Policji i sądu rodzinnego – celem procedury jest umożliwienie rozwiązania

sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej szkoły. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje z statutu i/lub regulaminu wobec ucznia) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia).

14. **Kontakt z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo** (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, **rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich**). **Za zgłoszenie odpowiada dyrektor szkoły**